

Journal of the Hellenic Veterinary Medical Society

Vol 31, No 1 (1980)

Υπεύθυνοι σύμφωνα με το νόμο

ΙΣΤΟΚΤΗΤΗΣ: ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΚΤΗΝΙΑΤΡΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ

Επιστημονικό Συμβούλιο άνωφερμένο, άρ. πρ. άποφ. 5410/19.2.1975 Πρωτοδικείου Αθηνών.

Πρόεδρος για το έτος 1979: Κων. Τσαλιγής

ΕΚΔΟΤΗΣ: Εκδίδεται υπό αίρετη πενταμελής συντακτική επιτροπή (Σ.Ε.) μελών της Ε.Κ.Ε.

ΥΠ/ΝΟΣ ΣΥΝΤΑΞΕΩΣ: Ο Πρόεδρος της Σ.Ε. Ασκήσις Εφστάθιου, Ζαλοκоста 30, Χαλάνδρι, Τηλ. 6823459

Μέλη Σν/κής Έπ.:
Χ. Παππούς
Α. Σαϊμένης
Ι. Δημητριάδης
Α. Σαρβάντος

Στοιχειοθέτηση - Εκτύπωση:
ΕΠΤΑΛΟΦΟΣ Ε.Π.Ε.

Αρδ. 12 - 16 - Αθήνα
Τηλ. 9217513 - 9214820
ΤΟΠΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ: Αθήνα

Ταχ. Διεύθυνση:
Ταχ. θυρίδα 546
Κεντρικό Ταχυδρομείο
Αθήνα

Συνδρομολογία:

Έτησια έσωτερικού	δρχ.	300
Έτησια εξωτερικού	*	450
Έτησια φοιτητών ή μαθητών	*	100
Έτησια φοιτητών άλλων χωρών	*	150
Τιμή έκδοτου τεύχους	*	75
Ίδρυματα κ.λπ.	*	500

Address: P.O.B. 546
Central Post Office
Athens - Greece

Redaction: L. Ffstathiou
Zalokosta 30,
Halandri
Greece

Subscription rates:
(Foreign Countries)
\$ U.S.A. 15 per year.

Δελτίον

ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ
ΚΤΗΝΙΑΤΡΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

ΤΡΙΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ
ΠΕΡΙΟΔΟΣ Β
ΤΟΜΟΣ 31
ΤΕΥΧΟΣ Ι

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ - ΜΑΡΤΙΟΣ
1980

Bulletin

OF THE HELLENIC
VETERINARY MEDICAL SOCIETY

QUARTERLY
SECOND PERIOD
VOLUME 31
No 1

JANUARY - MARCH
1980

Επιταγές και έμβάσματα αποστέλλονται έπ' όνόματι κ. Στ. Μάλαρη Κτην. Ίνστ. Ίγυεινής και Τεχνολογίας Τροφίμων, Ίερά όδός 75, Τ.Τ. 303 Αθήνα.

1ο Έλληνοιταλικό Συμπόσιο σε θέματα άνθρωποζωνοσών (4-8 Φεβρ. 1980)

EKE Ελληνική Κτηνιατρική Εταιρεία

doi: [10.12681/jhvms.21429](https://doi.org/10.12681/jhvms.21429)

Copyright © 2019, EKE Ελληνική Κτηνιατρική Εταιρεία

This work is licensed under a [Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/).

To cite this article:

Ελληνική Κτηνιατρική Εταιρεία Ε. (2019). 1ο Έλληνοιταλικό Συμπόσιο σε θέματα άνθρωποζωνοσών (4-8 Φεβρ. 1980). *Journal of the Hellenic Veterinary Medical Society*, 31(1), 3–16. <https://doi.org/10.12681/jhvms.21429>

1ο ΕΛΛΗΝΟΪΤΑΛΙΚΟ ΚΤΗΝΙΑΤΡΙΚΟ ΣΥΜΠΟΣΙΟ ΣΕ ΘΕΜΑΤΑ ΑΝΘΡΩΠΟΖΩΟΝΟΣΩΝ (4-8 Φεβρ. 1980)
ΟΜΙΛΙΑ
ΤΟΥ ΥΦΥΠΟΥΡΓΟΥ ΓΕΩΡΓΙΑΣ
κ. ΣΤΑΥΡΟΥ ΤΑΤΑΡΙΔΗ

Με μεγάλη μου χαρά αποδέχθηκα την πρόταση που μου ἐγένετο από τὸ Ἴταλικὸ Μορφωτικὸ Ἰνστιτούτο Ἀθηνῶν καὶ τὴν Ἑλληνικὴ Κτηνιατρικὴ Ἑταιρεία νὰ τεθεῖ τὸ 1ο Ἑλληνο-ιταλικὸ συμπόσιο ἐπὶ τῶν ζωοανθρωπονόσων ὑπὸ τὴν αἰγίδα τοῦ Ὑπουργείου Γεωργίας τῆς Ἑλλάδος.

Κι' αὐτὸ γιατί πιστεύω ὅτι τέτοιου εἴδους ἐκδηλώσεις, προωθοῦν τὴν συνεργασία ἀνάμεσα στοὺς λαοὺς, ὑποβοηθοῦν στὴν ἀνάπτυξη τῆς ἐπιστήμης καὶ δίνουν τὴ δυνατότητα στοὺς συμμετέχοντες νὰ ἀνταλλάξουν γνώσεις, πληροφορίες καὶ ἐμπειρία.

Εἶμαι βέβαιος ὅτι ἡ Ἑλληνο-Ἴταλικὴ ἐπιστημονικὴ συνάντηση πού ἀπὸ σήμερα ἀρχίζει τίς ἐργασίες της θὰ καταστήσει ἀκόμα πιὸ στενοὺς τοὺς δεσμοὺς πού ὑπάρχουν ἀνάμεσα στὴν Ἴταλικὴ καὶ Ἑλληνικὴ κτηνιατρικὴ ἐπιστήμη καὶ νὰ βοηθήσει οὐσιαστικὰ τίς προσπάθειες πού καταβάλλουν τόσο ἡ Ἴταλία ὅσο καὶ ἡ Ἑλλάδα νὰ θέσουν ὑπὸ ἔλεγχο καὶ νὰ ἐκριζώσουν ἀπὸ τὸ ἔδαφός τους νοσήματα τόσο σοβαρὰ ὅπως οἱ ζωοανθρωπονόσοι.

Εἶναι γνωστὲς σὲ ὄλους σας οἱ δυσμενεῖς ἐπιπτώσεις πού συνεπάγεται ἡ ὑπαρξη τῶν ζωοανθρωπονόσων, σὲ μιὰ χώρα.

Δυσμενεῖς ἐπιπτώσεις ἐπὶ τῆς δημοσίας ὑγείας δυσμενεῖς ἐπιπτώσεις ἐπὶ τῆς κτηνοτροφικῆς παραγωγῆς.

Ἡ βρουκέλλωση, ἡ φυματίωση, ἡ λύσσα, ἡ ὕδατίδωση - ἐχينوκοκκίαση ἀποτελοῦν ἰδιαίτερα προβλήματα τόσο γιὰ τοὺς φορεῖς προστασίας τῆς δημοσίας ὑγείας, ὅσο καὶ γιὰ τοὺς φορεῖς πού εἶναι ἐντεταλμένοι γιὰ τὴν προστασία τῆς ὑγείας τῶν παραγωγικῶν ζώων καὶ τὴν αὐξηση τῆς κτηνοτροφικῆς παραγωγῆς.

Ἐπειδὴ τὸ πρόβλημα τῶν νοσημάτων πού μεταδίδονται ἀπὸ τὰ ζῶα στὸν ἄνθρωπο, εἶναι στὴ χώρα μας ἰδιαίτερα σοβαρὸ, ἡ Κυβέρνηση συνέστησε εἰδικὴ Δ/ση Ζωο-ανθρωπονόσων, μέσα στὴν Κτηνιατρικὴ Ὑπηρεσία, στὴν ὁποία καὶ ἀνέθεσε τὴν ἐκπόνηση καὶ ἐφαρμογὴ μιᾶς σειρᾶς προγραμμάτων πού στόχο τους ἔχουν νὰ ἐκριζώσουν ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα τίς βρουκελλώσεις, τὴ φυματίωση τῶν βοοειδῶν, τὴν ὕδατίδωση ἐχينوκοκκίαση τὴ λύσσα, τὴ λειψμανίαση καὶ ὅλα τὰ ἄλλα νοσήματα πού ἀπὸ τὸ σκύλο καὶ ἄλλα οἰκιακὰ ζῶα μεταδίδονται στὸν ἄνθρωπο.

Τὰ προγράμματα καταπολεμήσεως τῆς βρουκελλώσεως καὶ φυματίωσεως τῶν βοοειδῶν καὶ τοῦ μελιταίου πυρετοῦ τῶν αἰγοπροβάτων ἔχουν ἀρχίσει νὰ

εφαρμοζονται από 5/τίας στην Ελλάδα και ήδη έχουμε τα πρώτα θετικά αποτελέσματα.

Έχει έγγραφει σε ειδικά μητρώα και έχει σημανθεί το σύνολο των βοοειδών της Χώρας και έχει τεθεί υπό κτηνιατρικό υγειονομικό έλεγχο για φυματίωση και βρουκέλλωση το 30% των αγελάδων μας, με προοπτική το ποσοστό αυτό να φθάσει το 50% μέσα στο 1980.

Συγχρόνως 3.500.000 αίγοπρόβατα, ηλικίας κάτω των 5 ετών έχουν έμβολιασθεί κατά του μελιταίου πυρετού. Στόχος του προγράμματος είναι μέσα στα προσεχή 5 έτη το σύνολο των αίγοπροβάτων μας να είναι έμβολιασμένο και κατά τεκμήριο άνοσο έναντι του μελιταίου πυρετού.

Τα αποτελέσματα της προσπάθειας καταπολεμήσεως των βρουκελλώσεων, σε ότι αφορά τόσο τη δημόσια υγεία όσο και την κτηνοτροφία, είναι απόλυτα ικανοποιητικά.

Τα κρούσματα μελιταίου πυρετού μεταξύ του ανθρώπου μειώθηκαν δύο χρόνια μετά την έναρξη του προγράμματος έμβολιασμού των άμνοεριφίων στο μισό. Από 2400 - 2600 κρούσματα που είχαμε την τριετία 1974 - 1976 κατέβηκαν στα 1.316 το 1977 και στα 1.179 το 1978.

Συγχρόνως έχει σημειωθεί μιá έντυπωσιακή πτώση σε ότι αφορά τις αποβολές των αίγοπροβάτων λόγω μελιταίου πυρετού. Από τις παρατηρήσεις των περιφερειακών κτηνιατρικών υπηρεσιών και της Κτηνιατρικής Σχολής προκύπτει το συμπέρασμα ότι ο αριθμός των αποβολών από μελιταίο πυρετό έχει μειωθεί στο ήμισυ με αποτέλεσμα να κερδίζουν οι κτηνοτρόφοι μας περισσότερα από 150.000 άμνοερίφια και 7.500.000 λίτρα γάλακτος το χρόνο και να αυξηθεί το ετήσιο εισόδημά τους σημαντικά.

Η λύσσα δεν αποτελεί σήμερα πρόβλημα για την Ελλάδα. Κρούσμα λύσσας σε άνθρωπο δεν έχει σημειωθεί στην Ελλάδα από το 1970. Τα σημειούμενα δε κρούσματα της νόσου αυτής στα ζώα κυμαίνονται τα τελευταία χρόνια από 2 - 3 και είναι έντοπισμένα σε δύο Νομούς της Χώρας.

Το πρόγραμμα εκριζώσεως της υδατιδώσεως - έχινοκοκκιάσεως τίθεται σε πλήρη εφαρμογή από αυτό το έτος. Θα καλύψει σε πρώτη φάση ολόκληρη τη νησιώτικη Ελλάδα και τα ποιμενικά σκυλιά ολόκληρης της Χώρας.

Ειδικά προγράμματα οδηγού καταπολεμήσεως της υδατιδώσεως - έχινοκοκκιάσεως άρχισαν ήδη να εφαρμόζονται σε συνεργασία με το Μεσογειακό Κέντρο Ζωονόσων στην Κεφαλληνία και τη Λήμνο.

Στο σημείο αυτό θα ήθελα να τονίσω το ιδιαίτερο ενδιαφέρον της Χώρας μας για την ίδρυση και λειτουργία του Μεσογειακού Κέντρου Ζωονόσων, το οποίο ιδρύθηκε με πρωτοβουλία της Παγκοσμίου Οργάνωσης Υγείας του U.N.D.P. και της Ελλάδος, και στο οποίο συμμετέχουν όλα τα Κράτη της Μεσογείου.

Πιστεύουμε ότι το Κέντρο αυτό θα βοηθήσει ουσιαστικά όλες τις Χώρες της Μεσογείου να αντιμετωπίσουν και θέσουν υπό έλεγχο τις ζωοανθρωπονόσους και τις τροφογενείς λοιμώξεις.

Τελειώνοντας επιτρέψατέ μου να αναφερθώ στους πολιτιστικούς και ιστορικούς δεσμούς που υπάρχουν ανάμεσα στον Έλληνικό και Ιταλικό λαό, δε-

σμούς που θα γίνουν ακόμη στενότεροι και αποδοτικότεροι μέσα στα πλαίσια της Κοινότητας των Ευρωπαϊκών Λαών της όποιας αποτελούμε και οι δύο μέλη.

Με τη βεβαιότητα ότι το Συμπόσιό σας θα ανταποκριθεί στις προσδοκίες όλων μας, κηρύσσω την έναρξη των εργασιών του και εύχομαι στους έκλεκτους μας ξένους καλή διαμονή στο τόπο μας και σε όλους τους μετέχοντες καλή επιτυχία.

**ΠΡΟΣΦΩΝΗΣΗ
ΤΟΥ ΠΡΕΣΒΕΥΤΟΥ ΤΗΣ ΙΤΑΛΙΑΣ, REMO PAOLINI**

**ALLOCUZIONE
DI S.E. L' AMBASCIATORE D' ITALIA, REMO PAOLINI**

Sono lieto di rivolgere il mio saluto ai partecipanti al Simposio dedicato alle antropozoonosi che si apre oggi ad Atene alla presenza di studiosi greci ed italiani.

Non vi è forma di collaborazione culturale migliore di quella che si esplica attraverso il confronto e lo scambio di esperienze fra persone operanti in Paesi diversi ma in settori di ricerca identici o affini: settori per i quali non solo necessaria, ma indispensabile, la reciproca conoscenza del tipo di lavoro da ognuno svolto e delle conclusioni da ciascuno raggiunte.

Se tale confronto e tale scambio di esperienze sono auspicabili in ogni campo della cultura, tanto più sono indispensabili in un settore come quello oggetto di questo Simposio, in cui si rileva la comunanza dei problemi, delle difficoltà, delle ricerche, che tendono a migliorare la vita ed a preservare la salute degli uomini.

La rapidità dei trasporti, la frequenza e l'intensità degli scambi, la facilità dei commerci fra nazione e nazione arrecano, insieme con i vantaggi che tutti conosciamo, una congerie di problemi e pericoli che nessuno scienziato, nessun paese può illudersi di affrontare da solo.

E' proprio in campi come la prevenzione e la lotta alle malattie trasmissibili dagli animali all'uomo, che le prospettive di collaborazione assumono un particolare significato. In questi settori si riscontra quanto la cooperazione scientifica risponda ad un' esigenza sentita dal mondo di oggi e dalla molteplicità delle sue relazioni.

E' elemento positivo che coloro che operano nei diversi settori della ricerca scientifica s'incontrino, mettano reciprocamente a disposizione gli strumenti ed i risultati delle loro ricerche e confrontino le loro esperienze.

A questo primo Simposio italo-ellenico sulle antropozoonosi partecipano numerosi scienziati e studiosi che attingono alla stessa tradizione scientifica. E anche questo un elemento che ci fa guardare con soddisfazione all'ampiezza delle relazioni che nel campo culturale esistono tra i nostri due Paesi ed è di auspicio per il futuro.

Con queste lusinghiere prospettive rinnovo il mio più fervido saluto a tutti ed il mio sincero augurio che il Simposio dia proficui risultati e sia il primo di una lunga serie di incontri scientifici.

ΕΙΣΗΓΗΣΗ

ΤΟΥ ΠΡΟΕΔΡΟΥ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΚΤΗΝΙΑΤΡΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ ΚΑΘΗΓΗΤΟΥ

κ. Κ. ΤΑΡΛΑΤΖΗ

Κύριε Υπουργέ,
Κύριε Πρεσβευτά,
Κύριε Διευθυντά του Ίταλικού Ίνστιτούτου,
Κύριοι Καθηγηταί,
Κυρίες και Κύριοι.

Έκ μέρους τής Έλληνικής Κτηνιατρικής Έταιρείας σᾶς εὐχαριστῶ θερμὰ γὰ τὴν προθυμία μὲ τὴν ὁποία ἀνταποκριθῆκατε στὴν πρόσκλησή μας νὰ παρευρεθεῖτε στὴν σημερινὴ ἑναρξὴ τοῦ Ίταλοελληνικοῦ Κτηνιατρικοῦ Συμποσίου.

Τὸ Συμπόσιο αὐτὸ ποὺ ὀργανώθηκε ἀπὸ τὸ Ίταλικὸ Μορφωτικὸ Ίνστιτούτο τῆς Ἀθῆνας σὲ συνεργασία μὲ τὴν Ἑλληνικὴ Κτηνιατρικὴ Ἑταιρεία ἔχει σὰν ἀντικείμενο τὴν μελέτη μερικῶν ἀπὸ τὶς σπουδαιότερες ἀνθρωποζωονόσους δηλ. τὶς ἀρρώστειες ἐκεῖνες ποὺ μεταδίδονται ἀπὸ τὰ ζῶα στὸν ἄνθρωπο, ὅπως π.χ. τὴν Λύσσα, τὴν Βρουκέλλωση, τὴν Φυματίωση, τὴν Ἐχينوκοκκίαση καθὼς καὶ τὶς ἀρρώστιες ποὺ μεταδίδονται ἀπὸ τὰ μικρὰ κατοικίδια ζῶα (σκυλιά, γατιά, κ.λ.π.) στὸν ἄνθρωπο.

Εὐκόλα καταλαβαίνει κανεὶς τὴν μεγάλη σημασία τοῦ Συμποσίου αὐτοῦ ἂν ἀναλογισθεῖ ὅτι πέρα ἀπὸ τὶς μεγάλες ἐπιπτώσεις ποὺ ἔχουν οἱ ἀρρώστιες αὐτὲς στὴν Δημόσια Ὑγεία, ἔχουν ἐπίσης πολὺ δυσμενῆ ἀντίκτυπο στὴν παραγωγικότητα τῶν ζώων. Καὶ εἶναι γενικὰ γνωστὸ πόση ἀνάγκη ἀπὸ ζωϊκῆς προέλευσης τροφῆς ἔχει σήμερα ἡ σὲ τόσο μεγάλη κλίμακα ὑποσιτιζόμενη ἀνθρωπότητα.

Στὶς ἐργασίες τοῦ Συμποσίου αὐτοῦ πέρνουν μέρος οἱ διακεκριμένοι Ίταλοὶ Καθηγητὲς κ.κ.:

Giovanni Ballarini
Aldo Ceccarelli
Renato Farina
Domenico Galassi

ποὺ θὰ ἐκθέσουν τὰ πορίσματα τῶν ἐρευνῶν καὶ τῆς πείρας τους πάνω στὴν καταπολέμησι τῶν ἀσθενειῶν αὐτῶν.

Ἀπὸ τὴν Ἑλληνικὴ πλευρὰ συμμετέχουν οἱ Ἑλληνες καθηγητὲς κ.κ.:

Ὀρέστης Παπαδόπουλος
Εὐθύμιος Στοφόρος καὶ
Κώστας Ταρλατζῆς

οἱ Ὑφηγητὲς κ.κ.:

Κρίτων Σαρρῆς καὶ
Ἰσὰκ Μενασέ

καὶ οἱ Δόκτορες κ.κ.:

Μιχαὴλ Βασάλος
Ἀδαμάντιος Φραγκόπουλος
Ἀρίσταρχος Σεϊμένης
Ἰωάννης Παπανικολάου
Γεώργιος Ξένος καὶ
Βασίλειος Χαντζῆς

πού θὰ παρουσιάσουν τὶς προσπάθειες πού καταβάλλονται στὴ χώρα μας γιὰ νὰ πετύχομε τὴν καταπολέμηση τῶν ἀσθενειῶν αὐτῶν, καθὼς καὶ τὰ ἀποτελέσματα πού εἶχαμε μέχρι σήμερα. Καὶ μπορούμε πράγματι νὰ ποῦμε ὅτι ἐνῶ σὲ ὀρισμένους τομεῖς πετύχαμε πολλὰ, ὅπως θὰ ἀκούσετε ἀπὸ τοὺς εἰδικοὺς ὀμιλητὲς, σὲ ἄλλους μένουν νὰ γίνουν πολλὰ ἀκόμα.

Εἶναι ὁμως αὐτονόητο ὅτι ὁ ἀγῶνας γιὰ τὴν καταπολέμηση τῶν ἀνθρωποζωνόσων εἶναι μακροχρόνιος, δαπανηρὸς καὶ δύσκολος καὶ ἐπὶ πλέον προϋποθέτει τὴν στενὴ συνεργασία ὄλων τῶν ἐνδιαφερομένων, καθὼς καὶ τὴν συστηματικὴ διαφώτιση τοῦ λαοῦ πού πρέπει νὰ καταλάβει ὅτι χωρὶς τὴν δικὴ του ἐνεργὸν συμπάρασταση δὲν μπορεῖ νὰ ἐπιτευχθῆ τὸ τελικὸ ἀποτέλεσμα πού πρέπει νὰ εἶναι ἡ ἐκκρίζωση, ἡ ἐξαφάνιση αὐτῶν τῶν ἀσθενειῶν.

Ἡ πείρα τῶν τελευταίων ἐτῶν ἀποδεικνύει ὅτι σήμερα ὑπάρχουν ὄλες οἱ προϋποθέσεις γιὰ μιὰ ἐπιτυχεῖ ἀντιμετώπιση τῆς προσπάθειας αὐτῆς: Ὑπάρχουν δηλ. ἀπὸ τὴν μιὰ μεριά ἡ Πολιτικὴ Ἡγεσία πού παρέχει τὴν ἀμέριστη ἠθικὴ καὶ ὕλική συμπάρασταση τῆς στὸν Κτηνιατρικὸ Κλάδο καὶ ἀπὸ τὴν ἄλλη ὁ κλάδος αὐτὸς πού ἔχει τὰ ἐπιστημονικὰ ἐφόδια, τὸ κύρος καὶ τὴν θέληση νὰ πετύχει τὴν ἐκκρίζωση τῶν ἀνθρωποζωνόσων δηλαδὴ πού σὲ τελικὴ ἀνάλυση ἔχει σὰ στόχο, τὴν εὐημερία τοῦ Λαοῦ μας.

Μὲ τὴν εὐκαιρία αὐτὴ θὰ ἤθελα νὰ ἀνακοινώσω μὲ μεγάλη χαρὰ ὅτι ἡ Ἑλληνικὴ Κτηνιατρικὴ Ἐταιρεία στὴν Γενικὴ Συνέλευση τῆς 31ης Ἰανουαρίου 1980 ἀνεκήρυξε παμψηφεί τοὺς Καθηγητὲς κ.κ.:

Giovanni Ballarini
Aldo Ceccarelli
Renato Farina καὶ
Domenico Galassi

ἐπίτιμους ἐταίρους τῆς.

Συγχαίρω θερμὰ τοὺς ἀγαπητοὺς συναδέλφους καὶ εὐχομαι ἡ συνεργασία πού ἄρχισε σήμερα κάτω ἀπὸ τόσο αἰσίους οἰωνοὺς νὰ συνεχισθῆ καὶ στὸ μέλλον γιὰ τὸ κοινὸ ὄφελος καὶ τὴν πρόοδο τῆς Ἑλληνικῆς καὶ τῆς Ἰταλικῆς Κτηνιατρικῆς Ἐπιστήμης.

Θὰ ἦταν ἀσφαλῶς παράλειψη ἐὰν τελειώνοντας αὐτὴν τὴν σύντομη εἰσή-
γηση δὲν ἐξέφραζα τίς θερμότες ἀνχαριστίες τῶν Ἑλλήνων Κτηνιάτρων
πρὸς τὸν ἀξιότιμο Διευθυντὴ τοῦ Ἱταλικοῦ Μορφωτικοῦ Ἰνστιτούτου κ. Do-
menico Gardella πού μαζὺ μὲ τοὺς ἀξιους συνεργάτες του κατέβαλε τόσες
προσπάθειες γιὰ τὴν ἐπιτυχία τοῦ Ἰου Ἱταλο-Ἑλληνικοῦ Κτηνιατρικοῦ Συμ-
ποσίου πού ἐλπίζω καὶ εὐχομαι νὰ ἔχει μακρὰ καὶ λαμπρὴ συνέχεια.

ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ

ΤΟΥ ΔΙΕΥΘΥΝΤΟΥ ΤΟΥ ΙΤΑΛΙΚΟΥ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟΥ ΑΘΗΝΩΝ

ΚΑΘΗΓ. DOMENICO GARDELLA

Ἐξοχώτατοι, κύριοι καθηγητές, κυρίες καὶ κύριοι,

Ἐπιθυμῶ πρῶτα ἀπ' ὄλα νὰ ἀπευθύνω τὸ καλῶς ὄρισατε πρὸς τίς Ἀρχές
καὶ τοὺς καθηγητές πού συγκεντρώθηκαν σήμερα γιὰ τὴν ἐναρξη τοῦ Ἰου
Ἑλληνο-Ἱταλικοῦ Συμποσίου σὲ θέματα Ζωοανθρωπονόσων.

Ἡ πρωτοβουλία ὀφείλεται στὴν πεποιθήσῃ μας ὅτι εἶναι ἀνάγκη νὰ ἐπεκτα-
θεῖ ἡ δραστηριότητα τοῦ Ἰνστιτούτου σὲ ὄλους τοὺς διαφορετικούς τομεῖς
τῆς κουλτούρας. Ὅτι εἶναι γνωστὸ γιὰ τὴν Ἱταλία (καὶ πιστεύω ὅτι τὸ ἴδιο
συμβαίνει καὶ γιὰ τὴν Ἑλλάδα) περιορίζεται συνήθως στὸ ἐνδοξο παρελθόν
της, ἐνῶ οἱ γνώσεις τῶν πλουσίων σύγχρονων πολιτιστικῶν ζυμώσεων εἶναι
ἐλλειπεῖς. Γνωρίζουμε συνήθως, τὴ τέχνη, τὴ μουσικὴ, τὸν κινηματογράφο
καὶ κατὰ ἓνα μέρος καὶ τὴ λογοτεχνία τῆς Ἱταλίας, ἀλλὰ δὲν ὑπάρχουν συ-
γχρονησμένες πληροφορίες γιὰ τὰ ἀποτελέσματα πού ἔχουν ἐπιτευχθεῖ στὴ δι-
κὴ μου καὶ στὴ δικὴ σας Χώρα, σὲ ὄλα τὰ ἐπιστημονικὰ πεδία. Τὸ Συμπόσιο
ἀποχτὰ ἐπομένως μιὰ σπουδαιότητα καὶ σημασία πέρα ἀπὸ τὴ σύγκριση ἐμ-
πειριῶν σὲ ἓνα εἰδικὸ ἐπιστημονικὸ τομέα. Γίνεται γιὰ πρώτη φορά, ἀλλὰ ἀπο-
τελεῖ ξεκίνημα γιὰ πρωτοβουλίες πού θὰ ἐπεκταθοῦν καὶ σὲ ἄλλους ἐπιστημο-
νικούς τομεῖς.

Πρέπει νὰ διευκρινίσω ὅτι ἡ πραγματοποίηση τοῦ Συμποσίου ὀφείλεται
κυρίως στὸν Πρόεδρο τῆς Ἑλληνικῆς Κτηνιατρικῆς Ἐταιρείας, ἐξαίρετο ἐπι-
στήμονα, γνωστὸ σὲ διεθνὲς ἐπίπεδο καθηγ. κ. Κωνσταντῖνο Ταρλατζῆ πού
μᾶς βοήθησε στὴν ὑλοποίηση τοῦ σχεδίου μας καὶ τὸν ὅποιο εὐχαριστῶ θερ-
μὰ. Θερμὲς εὐχαριστίες ἐκφράζω ἐπίσης καὶ στοὺς ἄλλους ἐξαιρετικούς ἐρευνη-
τές καὶ καθηγητές τῆς κτηνιατρικῆς ἐπιστήμης, τοὺς πιὸ ἀρμόδιους καὶ ἀπα-
ραίτητους συμβούλους, πού μὲ βοήθησαν γενναϊόδωρα καὶ ἀποτελοῦν τὰ σύμ-
βολα τῶν σταθερῶν, στενῶν καὶ ἐπωφελῶν δομῶν, στὸ τομέα αὐτὸ, ἀνάμεσα
στὴν Ἱταλία καὶ τὴν Ἑλλάδα.

Ἄναφέρω τὸν καθηγ. Ἰσαάκ Μενασέ, ὁ ὅποιος συνδυάζει θαυμάσια δύο
ἐλληνο-ιταλικά στοιχεῖα: καθηγητῆς ἐλεύθερης διδασχῆς στὸ Πανεπιστήμιο τῆς
Πίζας, εἶχε ἀναλάβει σημαντικὰ ἐπιστημονικὰ καθήκοντα στὴ Χώρα του καὶ
ἔχει ἀφιερῶσει ὅλη τὴν ἐνεργητικότητά του σὲ μιὰ πλατύτερη ἐπιστημονικὴ

συνεργασία Ἰταλίας καὶ Ἑλλάδας, ὅπως ἔχουν κάνει ἐξ ἄλλου καὶ ὁ δόκτωρ Μιχαήλ Βασσάλος ἀνώτατος ὑπάλληλος τοῦ Ὑπουργείου Γεωργίας καὶ βαθῦς γνώστης τῶν ἐπιστημονικῶν προβλημάτων τοῦ κλάδου, ὁ καθηγ. Εὐθύμιος Στοφόρος, λαμπρὸς καθηγητὴς καὶ ἐξαιρετος ἐρευνητὴς, ὁ δόκτωρ Ἀρίσταρχος Σεϊμένης ποῦ ἀποτελοῦν καὶ τὴν ἐπιστημονικὴ ὀργανωτικὴ ἐπιτροπὴ τοῦ Συμποσίου.

Χαίρομαι ποῦ ὁ ἐξοχώτατος Ὑπουργὸς κ. Σταῦρος Ταταρίδης μᾶς τιμᾶ μὲ τὴν παρουσία του, παρὰ τίς πολλαπλὲς ὑποχρεώσεις του καὶ εὐχομαι νὰ εἶναι μαζί μας καὶ στὴ δεξίωση ποῦ θὰ γίνεῖ στίς 9 ἡ ὥρα στὸ Ἰνστιτοῦτο.

Θὰ σᾶς ἀνακοινώσω μὲ συντομία τὸ πρόγραμμα τοῦ Συμποσίου: Αὐριο, Τρίτη, οἱ ἐξαιρετοὶ ἰταλοὶ φιλοξενούμενοι θὰ συναντηθοῦν μὲ τοὺς Ἕλληνας συναδέλφους τους καὶ θὰ μπορέσουν νὰ ἀπολαύσουν μερικὲς φυσικὲς καὶ καλλιτεχνικὲς ὁμορφίες τῆς Ἀττικῆς.

Οἱ ἐργασίες τοῦ Συμποσίου θὰ ἀρχίσουν τὴν Τετάρτη καὶ θὰ συνεχιστοῦν τὴν Πέμπτη καὶ Παρασκευὴ στὴν Αἴθουσα τοῦ Ἐθνικοῦ Ἰδρύματος Ἐρευνῶν. Θὰ ἀρχίζουν τὸ πρωὶ στίς 9 καὶ τὸ ἀπόγευμα στίς 17.

Γιὰ κάθε εἰσήγηση θὰ ὑπάρχει ἡ μετάφραση στὴν ἄλλη γλῶσσα.

Τὰ πρακτικὰ τοῦ Συμποσίου θὰ τυπωθοῦν δίγλωσσα. Τὸ Ἰνστιτοῦτο θὰ θεωρήσει τιμὴ του ἂν θὰ συμμετάσχουν στὴν ἐκδοσὴ τοῦ Ὑπουργεῖο Γεωργίας καὶ ἡ ἐξαιρετὴ Ἑλληνικὴ Κτηνιατρικὴ Ἑταιρεία.

ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΣ
ΤΟΥ ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΟΥ ΠΡΟΪΣΤΑΜΕΝΟΥ ΤΗΣ ΥΠΗΡΕΣΙΑΣ ΚΤΗΝΙΑ-
ΤΡΙΚΗΣ ΥΠ. ΓΕΩΡΓΙΑΣ
κ. Ι. ΚΑΡΑΒΑΛΑΚΗ

Κύριε Ὑφυπουργέ,

Κύριε Πρέσβυ,

Κυρίες καὶ Κύριοι,

Εἶναι γιὰ μένα εὐχάριστο καθήκον, σὰν ἀναπληρωτῆς τοῦ Προϊσταμένου τῆς Κτηνιατρικῆς Ὑπηρεσίας τοῦ Ὑπουργεῖο Γεωργίας, ποῦ βρίσκεται ἐκτός Ἑλλάδος αὐτὴ τὴ στιγμῇ, νὰ σᾶς ἀπευθύνω αὐτὸν τὸν σύντομο χαιρετισμό.

Στὴν σύγχρονη κοινωνία ποῦ οἱ μετακινήσεις ἀνθρώπων καὶ ζώων ἀπὸ χώρα σὲ χώρα ἀυξάνουν καθημερινά, ποῦ ἡ κατανάλωση ζωικῶν τροφίμων ἀκολουθεῖ ἀνιούσα πορεία, ποῦ ὁ ἀριθμὸς τῶν κατοικιδίων ζώων συντροφιάς γίνεται ὄλο καὶ πιὸ μεγάλη, εἶναι ἐπόμενο ὁ κίνδυνος ἐξαπλώσεως τῶν ζωνόσων νὰ γίνεται κάθε μέρα καὶ πιὸ μέγας.

Οἱ Κτηνιατρικὲς Ὑπηρεσίες τῶν διαφόρων Χωρῶν, γνωρίζοντας τὴν σημασία ποῦ ἔχουν οἱ ζωανθρωπονόσοι γιὰ τὴν Δημόσια Ὑγεία καὶ τὴν Ἐθνικὴ Οἰκονομία καταβάλλουν μεγάλες προσπάθειες, σὲ συνεργασία μὲ τίς Ὑγειονομικὲς Ὑπηρεσίες, γιὰ τὴν περιστολὴ καὶ τὴν ἐκκρίζωσή τους, καταστρώνοντας εἰδικὰ προγράμματα γιὰ τὸν σκοπὸ αὐτό.

Τέτοια προγράμματα εφαρμόζει από μερικά χρόνια και η Ύπηρεσία Κτηνιατρικής του Ύπουργείου Γεωργίας τὰ ὁποῖα ἀφοροῦν στὴν ἐκκρίζωση τῆς φυματιώσεως καὶ τῆς βρουκελλώσεως, ἐνῶ σύντομα θὰ ἀρχίσει ἡ ἐφαρμογὴ προγράμματος γιὰ τὴν ἐκκρίζωση τῆς λύσσας καὶ τοῦ ἐχινοκόκκου.

Τὸ πρόβλημα τῶν ζωοανθρωπονόσων εἶναι βέβαια ἐθνικό, ἀλλὰ κάτω ἀπὸ τὶς σημερινὲς συνθήκες γίνεται καὶ διεθνές. Γιὰ τὸν λόγο αὐτό, Διεθνεῖς Ὁργανισμοὶ ὅπως ἡ Π.Ο.Υ., ὁ Φ.Α.Ο. κλπ. ἀναπτύσσουν ἐντονη δραστηριότητα στὸν τομέα τῶν νοσημάτων αὐτῶν, βοηθώντας τὰ διάφορα κράτη στὴν ἐφαρμογὴ Ἐθνικῶν Προγραμμάτων καὶ ἐνθαρρύνοντας τὴν μεταξύ τους συνεργασία.

Στὰ πλαίσια αὐτὰ ἀνάγεται καὶ ἡ ἴδρυση τοῦ Μεσογειακοῦ Κέντρου Καταπολεμήσεως τῶν Ζωονόσων ποῦ ἐδρεῖται στὴν χώρα μας καὶ τὸ ὁποῖο εὐχόμαστε σύντομα νὰ περιλάβει ὅλα τὰ κράτη ποῦ ἐνώνει ἡ Μεσόγειος.

Ἐπίσης στὰ πλαίσια τῆς διεθνοῦς αὐτῆς συνεργασίας νομίζω ὅτι ἐντάσσεται καὶ ἡ σύγκληση τοῦ παρόντος Συμποσίου, κατὰ τὴν διάρκεια τοῦ ὁποίου εἰδικευμένοι ἐπιστήμονες ἀπὸ δύο φίλες χῶρες θὰ ἔχουν τὴν εὐκαιρία νὰ ἀλληλοενημερωθοῦν στὰ προβλήματα ποῦ ἀντιμετωπίζει ἡ κάθε μία, νὰ ἀνταλλάξουν γνώση καὶ ἐμπειρία καὶ νὰ καταλήξουν σὲ πορίσματα τὰ ὁποῖα θὰ εἶναι πολὺ χρήσιμα στὶς ἀρμόδιες Ύπηρεσίες.

Ἡ συνεργασία μεταξύ τῶν Κτηνιατρικῶν Ύπηρεσιῶν τῶν δύο γειτονικῶν καὶ φίλων χωρῶν βρίσκεται σὲ πολὺ καλὸ ἐπίπεδο καὶ εἶναι σίγουρο ὅτι θὰ ἀναπτυχθεῖ ἀκόμη περισσότερο στὰ πλαίσια τῆς Ε.Ο.Κ., τῆς ὁποίας ἡ Ἰταλία εἶναι ἰδρυτικὸ μέλος καὶ ἡ χώρα μας σύντομα θὰ ἀποτελέσει τὸν δέκατο ἐταῖρο της.

Ἄλλωστε ἂς μὴ ξεχνοῦμε ὅτι ἓνας μεγάλος ἀριθμὸς Ἑλλήνων Κτηνιάτρων ἔχει πάρει τὰ φῶτα τῆς Ἐπιστήμης ἀπὸ Ἰταλικά Πανεπιστήμια, γεγονός ποῦ εὐνοεῖ ἀκόμη περισσότερο αὐτὴ τὴν συνεργασία.

Μὲ τὶς σκέψεις αὐτές:

- χαιρετίζω τὸ 1ο Ἑλληνο-Ἰταλικὸ Συμπόσιο Ζωο-ἀνθρωπονόσων, ἐλπίζοντας ὅτι σύντομα θὰ ἀκολουθηθεῖ καὶ ἀπὸ ἄλλα παρόμοια,
- καλωσορίζω στὴ χώρα μας τοὺς διαπρεπεῖς ξένους Ἐπιστήμονες καὶ ἀγαπητοὺς Συναδέλφους καὶ
- εὐχόμαι σὲ ὅλους καλὴ διαμονὴ στὴν πόλη τῆς Παλλάδας καὶ εὐδόωση τῶν ἐργασιῶν σας.

Τελειώνοντας συγχαίρω αὐτοὺς ποῦ εἶχαν τὴν πρωτοβουλία συγκλήσεως τοῦ Συμποσίου καὶ αὐτοὺς ποῦ μὲ ὁποιοδήποτε τρόπο βοήθησαν τὴν πραγματοποίησή του.

Σᾶς εὐχαριστῶ

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΤΟΥ ΣΥΜΠΟΣΙΟΥ

Τò 1ο Ίταλο-Έλληνικό Κτηνιατρικό Συμπόσιο πού έγινε στην Άθήνα μέ τή συνεργασία τού Ίταλικού Μορφωτικού Ίνστιτούτου και τής Έλληνικής Κτηνιατρικής Έταιρείας, είχε σάν αντικείμενο τήν μελέτη τών Άνθρωποζωνόνων και διάρκεσε από τις 4 έως τις 8 Φεβρουαρίου 1980.

Ή έναρκτήρια τελετή έγινε τή Δευτέρα 4 Φεβρουαρίου 1980 στις 5 μ.μ. στην Μεγάλη Αίθουσα τού Ίταλικού Ίνστιτούτου.

Οί έργασίες τού Συμποσίου έγιναν στην Αίθουσα Συνεδρίων τού Έθνικού Ίδρύματος Έρευνών τήν Τετάρτη, Πέμπτη και Παρασκευή 6, 7 και 8 Φεβρουαρίου στις 9 π.μ. και στις 5 μ.μ.

Σ' αυτό έλαβαν μέρος από Ίταλικής πλευράς οί Καθηγηται κ.κ. Ballarini, Ceccarelli, Farina και Galassi και από Έλληνικής α) οί Καθηγηται κ.κ. Παπαδόπουλος Όρ., Στοφόρος Εύθ., Ταρλατζής Κ. β) οί Ύφηγηται κ.κ. Μενασέ Ίσάκ και Σαρρής Κρίτων και γ) οί Δ/ρες κ.κ. Βασάλος Μιχ., Ξένος Γεώργ., Παπανικολάου Ι., Σεϊμένης Άρίσταρχος, Φραγκόπουλος Άδ. και Χαντζής Βασ.

Στό Συμπόσιο έγιναν πολλές έπιστημονικές ανακοινώσεις και εξετέθησαν χρήσιμες άπόψεις πάνω στις προσφορώτερες μεθόδους καταπολεμήσεως ώρισμένων άνθρωποζωνόνων όπως π.χ. είναι ή Λύσσα, ή Βρουκέλλωση, ή Φυματίωση, ή Έχινοκοκκίαση καθώς και μερικές άρρώστειες πού μπορούν να μεταδοθούν από τά μικρά κατοικίδια ζώα στον άνθρωπο. Τέλος, άναπτύχθηκε ή σημαντική προσφορά τών κτηνιάτρων στην προστασία τής Δημόσιας Ύγείας. Ταυτόχρονα, όμως, δόθηκε ή εύκαιρία να συγκριθούν οί μέθοδοι καταπολεμήσεως τών άνθρωποζωνόνων στην Ίταλία και τήν Έλλάδα και να βγούν τά παρακάτω χρήσιμα συμπεράσματα:

Ι. Τò Κτηνιατρικό έπάγγελμα και ή προσφορά του στη Δημόσια ύγεια. (Εισηγητής Ίσ. Μενασέ)

Άπό τά καθήκοντα τού Κτηνιάτρου ένα μεγάλο μέρος άφορά στην προστασία τής Δημόσιας Ύγείας. Στόν τομέα αυτόν, στόν όποιο ήδη προσφέρει τεράστιες ύπηρεσίες, όπως π.χ. στην καταπολέμηση τών άνθρωποζωνόνων και στόν έλεγχο τής ύγιεινής τών τροφίμων ζωϊκής προελεύσεως, ό κτηνίατρος μπορεί άσφαλώς να προσφέρει άκόμα περισσότερα. Ή δέ μελλοντική του προσφορά μπορεί να κατευθυνθή προς τούς έξής τομείς:

- Τήν ρύπανση τού περιβάλλοντος,
  - Τήν συγκριτική Ίατρική,
  - Τήν έπιδημιολογία,
  - Τήν έκτροφή πειραματοζώων,
  - Τόν έλεγχο τών φαρμάκων και βιολογικών προϊόντων άνθρωπίνης χρήσεως,
  - Τήν μελέτη τών παθήσεων τής άναπαραγωγής στόν άνθρωπο.
- Γιά περισσότερα και καλύτερα άποτελέσματα στην προστασία τής Δημό-

σιας Ὑγείας στό μέλλον, εἶναι ἀπαραίτητη ἡ συνεχῆς καί στενή συνεργασία τῶν Ἱατρῶν καί τῶν Κτηνιάτρων.

II. Λύσσα (Εἰσηγητές Aldo Ceccarelli καί Ὅρεστης Παπαδόπουλος)

Ὅπως εἶναι γνωστό τὰ ἄγρια ζῶα, λύκοι, ἀλεπούδες καί τσακάλια) εἶναι ἡ ἀποθήκη τοῦ ἰοῦ τῆς λύσσας καί γι' αὐτό εἶναι ἀπαραίτητη ἡ αὐστηρή παρακολούθηση τῶν ζώων αὐτῶν στίς παραμεθόριες περιοχές καί ἡ ἔγκαιρη ἀνίχνευση τῶν τυχόν σιωπηλῶν ἔστιῶν σέ τρόπο πού νά μπορεῖ νά διαγνωσθῇ ἔγκαιρα κάθε νέο κρούσμα.

Εἶναι ἀνάγκη ἐπίσης νά γίνεται τακτική ἐπιζωοτολογική ἔρευνα στά τρωκτικά καί στίς νυκτερίδες, γιά τήν ἔγκαιρη διάγνωση τυχόν ἔστιῶν λύσσας στά ζῶα αὐτά καί τήν λήψη τῶν ἀναγκαίων μέτρων. Στό σημεῖο αὐτό πρέπει νά τονισθῇ ἡ μεγάλη σημασία τῆς χρησιμοποίησης τελειοποιημένων μεθόδων στήν διάγνωση τῆς Λύσσας, καθῶς καί ἡ χρησιμοποίηση βελτιωμένων μεθόδων στήν παραγωγή τῶν ἐμβολίων (Κυτταροκαλλιέργεια) σέ τρόπο πού νά ἔχωμε στήν διάθεσή μας ἐμβόλια μεγάλης ἀνοσοποιητικῆς ἰκανότητας μέ μικρές, ἢ ἀκόμα καλύτερα, χωρίς παρενέργειες. Τέλος ἡ ἐφαρμογή συνδυασμένων προγραμμάτων καταπολεμήσεως Λύσσας, Ἐχίνοκοκκιάσεως καί Λεϊσμανιάσεως, ὅπως γίνεται τώρα στή χώρα μας, θά ἐπιτρέψῃ τήν ἀσφαλῆ καταπολέμηση τῶν παραπάνω ζωοανθρωπονόσων.

III. Παθολογία τῶν οἰκιακῶν ζώων ἀστικῶν καί Δημόσια Ὑγεία. (Εἰσηγητές Giovanni Ballarini καί Κρίτων Σαρρῆς).

Εἶναι πράγματι σημαντική ἡ ἐπίδραση πού ἀσκεῖ ἡ ἀστικοποίηση τῶν ζώων πάνω στήν ὑγεία τους καθῶς καί ἡ ἐπίδρασή της πάνω στήν Δημόσια Ὑγεία. Συνεπῶς θά πρέπει ὁ Κτηνίατρος πού ἀσχολεῖται μέ τὰ οἰκιακά ζῶα (Σκυλιά, γατιά, ὄδικά καί ἐξωτικά πουλιά), νά ἀναπτύξῃ συνείδηση υγιεινολόγου δηλαδή ἐκτός ἀπό τήν ἐπίδραση τῶν ἀσθενειῶν αὐτῶν (πού θά μπορούσαν νά ὀνομασθοῦν ἀστικοπάθειες) πάνω στά ζῶα, νά ἐνδιαφέρεται καί γιά τόν ἀντίκτυπο τῶν ἀσθενειῶν αὐτῶν στόν ἄνθρωπο.

Σέ συσχετισμό μέ τὰ παραπάνω θά πρέπει ὁμοίως καί οἱ ἰδιοκτῆτες τῶν οἰκιακῶν ζώων νά καταλάβουν ὅτι πέραν τῶν ὑποχρεώσεων πού ἔχουν ἀέναντι τῶν ζώων τους ἔχουν καί ὑποχρεώσεις ἀέναντι στό κοινωνικό σύνολο. Μέ ἄλλα λόγια θά πρέπει νά εἶναι ὄχι μόνο Φιλόζωοι ἀλλά καί Φιλάνθρωποι. Γι' αὐτό τό λόγο θά πρέπει νά ἐφαρμόζουν τίς παρακάτω γενικές ἀρχές υγιεινῆς:

α) Νά προγραμματίζουν τίς γεννήσεις τῶν ζώων τους στό ἐπιθυμούμενο minimum.

β) Νά χορηγοῦν εὐθανασία στά ἀνεπιθύμητα νεογνά.

γ) Νά προστατεύουν τήν ὑγεία τῶν ζώων τους μέ τὰ σχετικά ἐμβόλια καί φάρμακα.

δ) Νά ἀποφεύγουν τήν ρύπανση τῶν δρόμων, πλατειῶν, κοινοχρήστων χώρων, δημοσίων κήπων καί χώρων παιδικῶν παιχνιδιῶν (παιδικές χαρές) ἀπό τὰ ζῶα τους.

δ) Νά διατρέφουν τὰ ζῶα τους μὲ τροφές μαγειρευμένες ἢ συντηρημένες. Εἶναι βέβαιο ὅτι ἡ διαφώτιση τῶν ἰδιοκτητῶν τῶν ζῶων γιὰ τοὺς τρόπους προστασίας τῶν ζῶων καὶ τῶν ἀνθρώπων ἀπὸ τὶς ἀνθρωποζωνόσους, θὰ συμβάλῃ σημαντικὰ στὴν προστασία τῆς Δημόσιας Ὑγείας. Τέλος ἐκφράζεται ἡ εὐχὴ γιὰ τὴν δημιουργία ἑνὸς ἐνιαίου φορέα πού θὰ καταρτίζει καὶ θὰ συντονίζει τὰ προγράμματα καταπολεμῆσεως καὶ ἐκρίζώσεως τῶν ἀνθρωποζωνόσων.

IV. Βρουκέλλωση. (Εἰσηγητὲς Renato Farina καὶ Γεώργιος Ξένος)

α) Βοοειδῆ: Τὸ ἐφαρμοζόμενο πρόγραμμα ἐξυγίανσης τῶν βοειδῶν στὸ τόπο μας εἶναι, σὲ γενικὲς γραμμές, τὸ ἴδιο μὲ ἐκεῖνο πού ἐφαρμόζεται στὴν Ἰταλία πού καὶ τὰ δυὸ εἶναι ἐναρμονισμένα μὲ τὶς γενικὲς κατευθύνσεις πού προβλέπονται ἀπὸ τὴν ΕΟΚ.

Ὁ ἐμβολιασμός τῶν νεαρῶν μωσχίδων ἡλικίας 4-7 μηνῶν μὲ τὸ ἐμβόλιο S19 δίνει πάρα πολὺ καλὴ προστασία καὶ γιὰ μεγάλο χρονικὸ διάστημα. Σὲ πολὺ μολυσμένες ἐκτροφές συνιστᾶται νὰ ἐμβολιάζονται ὅλα τὰ νεαρὰ ζῶα 4-7 μηνῶν, ἐκτὸς βέβαια ἀπὸ τὰ ἀρσενικά.

Ἡ δοκιμὴ μὲ τὸ Rose-Bengal εἶναι μιὰ ὁρολογικὴ μέθοδος εὐκολῆ, πρακτικῆ, χαμηλοῦ κόστους μὲ πολὺ ἀξιόπιστα ἀποτελέσματα. Συγκρινόμενη μὲ τὴν δοκιμὴ τῆς Ε.Σ., δίνει ἀποτελέσματα τὰ ὅποια συμφωνοῦν σὲ ποσοστὸ 98%. Συνιστᾶται ἡ υἱοθέτησὴ τῆς μαζί μὲ τὶς ὁρολογικὲς δοκιμὲς ρουτίνας καὶ ἡ ἐφαρμογὴ τῆς σὲ εὐρεία κλίμακα.

Εἰδικότερα γιὰ τὴν Ἑλλάδα, προκύπτει ὅτι στὰ τέσσερα χρόνια τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ προγράμματος τὰ ἀποτελέσματα ἦσαν πολὺ ἱκανοποιητικά. Αὐτὸ ἀποδεικνύεται ἀπὸ τὴ μείωση τοῦ ποσοστοῦ προσβολῆς, πού ἀπὸ 7% στὸ πρῶτο ἔτος ἐφαρμογῆς τοῦ προγράμματος κατέβηκε μέσα σὲ τέσσερα χρόνια στὸ 2%.

β) Αἰγοπρόβατα: Σὲ ὅτι ἀφορᾷ στὸ αἰγοπρόβατο ἐπειδὴ δὲν ὑπάρχουν γενικὲς κατευθύνσεις ἀπὸ τὴν ΕΟΚ, κάθε χώρα ἐφαρμόζει τὸ δικό της πρόγραμμα. Ἀπὸ τὴν συζήτησιν πού ἐγινε ἀποδείχθηκε ὅτι τόσο ἡ Ἑλλάδα ὡς καὶ ἡ Ἰταλία ἐφαρμόζουν τὸ ἴδιο σχεδὸν πρόγραμμα. Ἀπὸ τὴ πείρα πού ἀποχτήθηκε πάνω στὸ τομέα τῆς προφύλαξης τῶν αἰγοπροβάτων ἀπὸ τὸν Μελιταῖο Πυρετὸ, ἀποδείχθηκε ὅτι, σὲ πρώτη τουλάχιστο φάση, ἐπιβάλλεται ὁ γενικὸς ἐμβολιασμός ὄλων τῶν ἀμνοεριφίων ἡλικίας 3 - 6 μηνῶν μὲ τὸ ἐμβόλιο REV 1. Κατὰ τὴν δευτέρη φάση, μετὰ ἀπὸ τὸν γενικὸ ἐμβολιασμὸ προτείνεται ἡ συνεργασία Ἑλλήνων καὶ Ἰταλῶν εἰδικῶν πάνω στὴν ἐξεύρεση τῶν πιὸ κατάλληλων ὁρολογικῶν μεθόδων γιὰ τὴν ἐξακρίβωση τῶν μολυσμένων ἀτόμων.

Τέλος θὰ πρέπει νὰ τονισθῇ ὅτι ὁ ἐμβολιασμός 3.600.000 ἀμνοεριφίων μὲ τὸ ἐμβόλιο REV 1, ἀποτελεῖ χωρὶς ἀμφιβολία μιὰ πάρα πολὺ ἀξιόλογη προσπάθεια τῶν κτηνιατρικῶν ὑπηρεσιῶν τοῦ Ἑλληνικοῦ Ὑπουργείου Γεωργίας.

V. Φυματίωση. (Εισηγητές Domenico Galassi, Ἀρίσταρχος Σεϊμένης και Βασ. Χαντζής)

Ἡ ἐκρίζωση τῆς Φυματίωσης τῶν βοειδῶν δὲν ἐγγυᾶται τὴν ἐξαφάνιση τῆς ἀρρώστειας στὸν ἄνθρωπο καὶ τοῦτο γιατί, ὅπως εἶναι γνωστό, ὑπάρχει ἐπίσης τὸ κύκλωμα μετάδοσης μεταξύ τῶν ἀνθρώπων. Ἡ ἐκρίζωση τῆς Φυματίωσης βασίζεται στὴ χρῆση τῆς Φυματίνης P.P.D. ἢ ὁποῖα στὶς περισσότερες περιπτώσεις δίνει ἀποτελέσματα ἀξιόπιστα. Σὲ σπάνιες ὁμως περιπτώσεις μπορεῖ ἡ Φυματίνη νὰ δώσει μὴ εἰδικές ἀντιδράσεις. Τὰ ἀνώνομα καὶ περιστασιακὰ Μυκοβακτηρίδια πού δίνουν αὐτὲς τὶς μὴ εἰδικές ἀντιδράσεις, εἶναι ἀρκετὰ διαδομένα καὶ πρέπει νὰ ἀνιχνεύωνται συστηματικὰ ἰδίως στὶς ἐκτροφές πού ἔχουν ἐξυγιάνθει. Ἐν τούτοις, ἡ ἐπιδημιολογικὴ ἔρευνα καὶ οἱ ἐργαστηριακές ἐξετάσεις δὲν μποροῦν πάντοτε νὰ ἐξηγήσουν περιστατικὰ θετικῶν ἀντιδράσεων σὲ ἐκτροφές πού ἔχουν ἐξυγιανθεῖ. Ἡ χρῆση ἠλεκτρονικῶν ὑπολογιστῶν γιὰ τὴν ἐπιδημιολογικὴ ἔρευνα τῆς φυματίωσης μᾶς βοηθᾷ νὰ βγάλουμε συμπεράσματα καὶ νὰ κερδίζουμε χρόνο στὴν ἐπεξεργασία τῶν στοιχείων.

Ἀπὸ τὸ ἔτος 1977 καταρτίσθηκε καὶ ἐφαρμόζεται πρόγραμμα καταπολέμησης τῆς φυματίωσης τῶν βοειδῶν στὸν τόπο μας, ἀλλὰ ὅπως εἶναι εὐνόητο ἢ προσπάθεια αὐτὴ εἶναι δύσκολη, δαπανηρὴ, πολὺπλευρὴ καὶ συνεπῶς μακροχρόνια.

VI. Ἐχينوκοκκίαση — Ὑδατίδωση: (Εισηγητὴς Μιχαὴλ Βασάλος)

Ἀπαραίτητη προϋπόθεση γιὰ τὴν ἐφαρμογὴ σὲ μιὰ χώρα ἐνὸς προγράμματος ἐλέγχου καὶ ἐκρίζωσης τῆς ἐχينوκοκκίασης - ὑδατίδωσης εἶναι:

1. Μιὰ σὲ βάθος ἐπιδημιολογικὴ ἔρευνα γύρω ἀπὸ τὴν ὑδατίδωση τῶν ξενιστῶν τῆς κυστικῆς μορφῆς τῆς ταινίας τοῦ ἐχينوκόκκου καὶ τὴν ἐχينوκοκκίαση τῶν τελικῶν ξενιστῶν τοῦ παρασίτου. Ἡ ἐπιδημιολογικὴ αὐτὴ ἔρευνα πρέπει νὰ δώσει ἀπάντηση σὲ μιὰ σειρά ἐρωτημάτων ὅπως π.χ.

— Ποιὲς εἶναι οἱ συγκεκριμένες συνθήκες πού ἐπέτρεψαν τὴν εἰσβολὴ τοῦ ἐχινόκοκκου στὴν ὑπὸ ἐξυγιάνση περιοχὴ καὶ ποιὲς εἶναι ἐκεῖνες πού ἐπιτρέπουν τὴν διαίωνιση τῆς παρουσίας του.

— Κάτω ἀπὸ ποιὲς συνθήκες ἀναπτύχθηκαν καὶ σταθεροποιήθηκαν οἱ ἐπιδημιολογικοὶ κύκλοι τῆς ταινίας τοῦ ἐχينوκόκκου πού ἐπικρατοῦν στὴν περιοχὴ.

— Ποιοὶ εἶναι στὴ δοσμένη περιοχὴ οἱ τελικοὶ καὶ ἐνδιάμεσοι ξενιστὲς τοῦ παράσιτου, ποιὲς οἱ μεταξύ τους οἰκολογικὲς σχέσεις καὶ ποιὲς οἱ σχέσεις ἀνάμεσα στοὺς τελικοὺς ξενιστὲς του καὶ στὸν ἄνθρωπο.

— Ποιὲς εἶναι οἱ συγκεκριμένες πηγὲς μόλυνσης τῶν τελικῶν καὶ ἐνδιάμεσων ξενιστῶν τοῦ παράσιτου καὶ ποιὲς ἐκεῖνες τοῦ ἀνθρώπου.

— Ποιὲς εἶναι οἱ συνθήκες (οἰκονομικές, οἰκολογικές, οἰκιστικές, δομικές, θεσμικές, ἥθη, ἔθιμα, προκαταλήψεις) πού ἐπιτρέπουν τὴν ὑπαρξὴ καὶ διατήρησιν αὐτῶν τῶν πηγῶν.

— Ποιοὶ εἶναι οἱ παράγοντες πού μποροῦν νὰ ἐνεργοποιήσουν ὑπολανθάνουσες ἢ δυνάμει ἐστίες τοῦ ἐχινόκοκκου πού ὑπάρχουν στὴν περιοχὴ.

- Ποιό είναι τὸ μέγεθος τοῦ προβλήματος: οικονομικό, κοινωνικό, υγειονομικό τοῦ ἐχινόκοκκου στὴν περιοχή αὐτή.

- Ποιό είναι τὸ ἀνθρώπινο δυναμικό καὶ ποιὰ τὰ μέσα ποὺ μποροῦν νὰ χρησιμοποιηθοῦν σὲ μιὰ προσπάθεια ἐλέγχου τῆς ἀρρώστειας καὶ ἐκρίζωσης τῆς ἀπὸ τὴν περιοχή.

- Ποιὸς εἶναι ὁ προσφορώτερος τρόπος εὐαισθητοποίησης τοῦ πληθυσμοῦ.

- Ποιοὶ εἶναι οἱ καταλληλότεροι φορεῖς γιὰ νὰ ἀναλάβουν τὴν προσπάθεια τῆς ἐκρίζωσης τῆς ἀρρώστειας ἀπὸ τὴν περιοχή.

- Ποιό εἶναι τὸ σύστημα πληροφόρησης καὶ ἀλληλοπληροφόρησης ποὺ ὑπάρχει ἀνάμεσα σ' αὐτοὺς τοὺς φορεῖς.

2. Ἡ ἐκπόνηση ἑνὸς προγράμματος ἐλέγχου καὶ ἐκρίζωσης τοῦ ἐχινόκοκκου ἀπὸ τὴν περιοχή. Τὸ πρόγραμμα αὐτὸ πρέπει νὰ ἔχη σὰν στόχους:

- Τὴν ἐξυγίανση τῶν πηγῶν μόλυνσης τῶν ξενιστῶν τῆς κυστικῆς μορφῆς τοῦ ἐχινόκοκκου.

- Τὴν ἐξυγίανση τῶν πηγῶν μόλυνσης τῶν ξενιστῶν τῆς ἐνῆλικης μορφῆς τῆς ταινίας τοῦ ἐχινόκοκκου.

- Τὴ δημιουργία συνθηκῶν ποὺ νὰ μὴν ἐπιτρέπουν τὴν μόλυνση τῶν ἐλεύθερων ὑδατιδώσεως - ἐχينوκοκκιάσεως περιοχῶν καὶ τὴν ἀναμόλυνση τῶν περιοχῶν ποὺ θὰ ἐξυγιαίνονται.

- Τὴν ἐνημέρωση τοῦ πληθυσμοῦ γύρω ἀπὸ τὴν ὑδατίδωση - ἐχينوκοκκίαση καὶ

3. Ἡ δημιουργία τῶν ἐπὶ μέρους προϋποθέσεων ποὺ θὰ καταστήσουν δυνατὴ τὴν ἐφαρμογὴ τοῦ προγράμματος καὶ ποὺ εἶναι οἱ ἑξῆς:

- Κατάλληλη νομοθεσία.

- Ὑπαρξὴ τοῦ ἀπαραίτητου ἐπιστημονικοῦ καὶ βοηθητικοῦ προσωπικοῦ ποὺ θὰ ἐφαρμόσει τὸ πρόγραμμα.

- Ὑλικά μέσα (φάρμακα, ὄργανα, ἐργαλεῖα).

- Ἐνεργοποίηση τῶν ἐπιλεγμένων γιὰ τὴν ἐφαρμογὴ τοῦ προγράμματος φορέων.

- Δυνατότητα ἀπρόσκοπτης χρησιμοποίησης τόσο τοῦ ἀνθρώπινου ὄσο καὶ τοῦ ὕλικοῦ δυναμικοῦ.

- Ὑπαρξὴ τῶν ἀναγκαίων πιστώσεων.

- Ἀποδοχὴ ἀπὸ μέρους τῆς Κυβέρνησης τῆς ἀναγκαιότητας τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ προγράμματος.

- Τὸ κόστος τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ προγράμματος νὰ εἶναι μικρότερο ἀπὸ τὴν προκαλούμενη ἀπὸ τὴν ἀρρώστεια οικονομικὴ ζημία.

Ἡ Ὑδατίδωση - Ἐχينوκοκκίαση στὴν Ἑλλάδα

Στὴν Ἑλλάδα ὑπάρχει σοβαρὸ πρόβλημα ὑδατίδωσης - ἐχينوκοκκίασης γιατί:

- Κάθε χρόνο χειρουργοῦνται γιὰ ὑδατίδωση περισσότερα ἀπὸ 1.000 ἄτομα.

— Ἡ προκαλούμενη ἀπὸ τὴν ὑδατίδωση οἰκονομικὴ ζημία ξεπερνᾷ τὰ πεντακόσια ἑκατομμύρια δραχμὲς τὸ χρόνο.

— Στὴν Ἑλλάδα παρεμβάλλονται ὁ ποιμενικὸς καὶ συνανθρωπικὸς κύκλος τοῦ ἐχινόκοκκου.

— Τὸ συνολικὸ κόστος ἐφαρμογῆς τοῦ προγράμματος ἐκρίζωσης τοῦ ἐχινόκοκκου ποῦ θὰ διαρκέσῃ 10 περίπου χρόνια ἀνέρχεται σὲ 900 ἑκατομμύρια δραχμὲς περίπου.

— Εἶναι δυνατὴ ἡ αὐτοχρηματοδότηση τοῦ προγράμματος.